

Σινώπη, Ελληνική αποικία στον Εύξεινο Πόντο

Η Σινώπη ταυτίζεται με τη σύγχρονη πόλη Sinop, η οποία είναι η πρωτεύουσα της επαρχίας Sinop στα βόρεια παράλια της Τουρκίας. Η Σινώπη χτίστηκε στο ακρωτήριο που βρίσκεται δυτικά των εκβολών του ποταμού Άλυος και σχεδόν απέναντι από τη χερσόνησο της Κριμαίας. Το ακρωτήριο έχει έκταση 20x20 χλμ. και χωρίζεται σε δύο μέρη, τα οποία ενώνει ένας στενότερος ισθμός. Οι Έλληνες άποικοι εκμεταλλεύτηκαν τα φυσικά λιμάνια που σχηματίζονταν λόγω της ιδιαιτερότητας της γεωγραφίας της περιοχής και έχτισαν τη Σινώπη σε αυτόν ακριβώς τον ισθμό. Είναι επίσης γνωστό ότι κοντά στην πόλη υπήρχε άλλο ένα λιμάνι, το οποίο χρησιμοποίησαν οι Μύριοι κατά το ταξίδι της επιστροφής τους.

Η επιλογή αυτής της τοποθεσίας από τους αρχαίους Έλληνες αποίκους δεν ήταν τυχαία. Εκτός από το ιδιαίτερα ήπιο κλίμα της, σε σύγκριση με άλλες περιοχές του Ευξείνου Πόντου, η Σινώπη διαθέτει τα καλύτερα φυσικά λιμάνια

στις νότιες ακτές του Ευξείνου Πόντου και αποτελούσε ένα φυσικό και ασφαλές σημείο αναφοράς για τα πλοία που ταξίδευαν κατά μήκος αυτών των ακτών. Η Σινώπη υπήρξε για την εποχή της το σημαντικότερο λιμάνι. Τόσο η στρατηγική της θέση, οι ισχυροί δεσμοί της με τις ελληνικές πόλεις της Ιωνίας, του Αιγαίου και της Αττικής, καθώς και οι δεσμοί της με τις αποικίες που η ίδια ίδρυσε στα παράλια του Ευξείνου Πόντου, την κατέστησαν ισχυρότατη και ηγεμονεύουσα πόλη της ευρύτερης περιοχής. Στα τέλη, δε, του 5ου αιώνα, αποτέλεσε και μέλος της Αθηναϊκής συμμαχίας.

Σύμφωνα με τις πηγές, η Σινώπη πήρε το όνομά της από τη νύμφη Σινώπη, την οποία ο Απόλλωνας απήγαγε και, στη συνέχεια, έκρυψε στην περιοχή. Η νύμφη ήταν κόρη του ποταμού Ασωπού της Βοιωτίας. Σύμφωνα με τον Εύμελο όμως, πατέρα της νύμφης Σινώπης ήταν ο ποταμός Ασωπός, που βρισκόταν μεταξύ της Σικυώνας και της Κορίνθου. Επίσης υποστηρίζεται ότι η πόλη ιδρύθηκε από το Θεσσαλό Αυτόλυκο, το σύντροφο του Ηρακλή κατά τη διάρκεια της Αργοναυτικής Εκστρατείας, τον οποίο οι κάτοικοι της Σινώπης τιμούσαν ως ήρωα. Αυτή η παράδοση υποστηρίζει ότι οι πρώτοι Έλληνες έφτασαν στην περιοχή πριν από την Ομηρική περίοδο. Σύμφωνα με άλλες πηγές, η πόλη ιδρύθηκε από τον Αβρόδοντα, ο οποίος πιθανόν να καταγόταν από τη Μίλητο. Οι αρχαίες πηγές τείνουν να συμφωνούν ότι η Σινώπη ιδρύθηκε από τους Μιλήσιους. Μπορεί όμως ο Αβρόδοντας να καταγόταν από το Άργος και να είχε ζήσει στην Κόρινθο.

Τα μέχρι σήμερα αρχαιολογικά ευρήματα υποδηλώνουν ότι η πόλη ιδρύθηκε το β' μισό του 7ου αι. π.Χ., πιθανόν το 632/631 π.Χ., όπως αναφέρει και ο Ευσέβιος. Συγκεκριμένα, δεν έχουν βρεθεί κτίσματα, αλλά μόνο κεραμικά σκεύη από εκείνη την εποχή. Θεωρείται πιθανόν ότι η αρχική αποικία είχε ιδρυθεί κοντά στην ακρόπολη της Σινώπης, η οποία δεν έχει ανασκαφεί πλήρως, καθώς στο μέρος αυτό λειτουργούσαν φυλακές υψίστης ασφαλείας έως το 1998. Αυτά τα λιγοστά ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι Σινωπείς, κατά το β' μισό του 7ου και κατά τον 6ο αι. π.Χ., ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο.

Κατά τον 5ο και τις αρχές του 4ου αι. π.Χ., η Σινώπη αναπτύχθηκε σημαντικά. Το 430 π.Χ. ο Περικλής και ο Λάμαχος ανέτρεψαν τον τύραννο της Σινώπης Τιμησίλαο. Μετά την αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος, 600 Αθηναίοι πήγαν έποικοι στη Σινώπη, γεγονός που υποστηρίζεται και από τα αρχαιολογικά ευρήματα. Η άνθηση της πόλης γίνεται φανερή και από τις αποικιακές της δραστηριότητες στα ανατολικά παράλια του Πόντου. Σύμφωνα με τον Ξενοφώντα, η Σινώπη ίδρυσε την Τραπεζούντα, τα Κοτύωρα και την

Κερασούντα. Αυτές οι πόλεις πλήρωναν ετήσιο φόρο στη Σινώπη με αντάλλαγμα την προστασία της από εξωτερικές απειλές. Παράλληλα, οι Σινωπείς επέκτειναν τις εμπορικές τους δραστηριότητες στις βόρειες ακτές του Ευξείνου Πόντου, όπου ανασκαφές έφεραν στο φως σημαντικό αριθμό σινωπικών αγγείων πρώιμης τεχνοτροπίας και άλλα κεραμικά αντικείμενα.

Κατά το β' μισό του 3ου αι. π.Χ., η Σινώπη συνέχιζε να θεωρείται σημαντική πόλη λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Όποιος την είχε υπό την κυριαρχία του μπορούσε να ελέγχει το εμπόριο των νότιων ακτών του Ευξείνου Πόντου και να εκμεταλλεύεται τις πλουτοπαραγωγικές της πηγές.

Το 183 π.Χ. η Σινώπη εντάχθηκε στο βασίλειο των Μιθριδατών, έγινε η πρωτεύουσα και το μέρος όπου γεννήθηκε ο Μιθριδάτης ΣΤ'. Ως πρωτεύουσα του Μιθριδατικού βασιλείου, κατά τη διάρκεια των Μιθριδατικών πολέμων είχε ταχθεί υπέρ του Μιθριδάτη ΣΤ'.

Όντας ελληνική αποικία, είναι αναμενόμενο ότι στη Σινώπη λατρεύονταν οι Έλληνες θεοί. Είναι επίσης εύλογο ότι από τη στιγμή που οι Μιθριδάτες, οι οποίοι ήταν περήφανοι για την περσική καταγωγή τους, την έκαναν πρωτεύουσα του βασιλείου τους, θα υπήρχαν στη πόλη και στην ευρύτερη περιοχή ιερά προς τιμήν περσικών θεοτήτων.

Το 45 π.Χ. την κατέλαβαν οι Ρωμαίοι ενώ από τον 4^ο μ.Χ. αιώνα άρχισε να παρακμάζει οπότε και κατελήφθη από τον Μωάμεθ τον Β'. Το τελευταίο ιστορικό γεγονός που έλαβε χώρα στην πόλη αυτή του Ευξείνου Πόντου ήταν η καταβύθιση μοίρας του τούρκικου στόλου από τον ρωσικό, στο λιμάνι της, στις 30 Νοεμβρίου του 1853 κατά τη διάρκεια του Κριμαϊκού πολέμου.

Η αλιεία έπαιζε σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Σινώπης. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο όρος αλιεία δεν αναφέρεται αποκλειστικά στο ψάρεμα, αλλά και στη ναυπηγία των ψαράδικων πλοίων, καθώς και στα επαγγέλματα που ήταν συνδεδεμένα με την κατασκευή δικτυών, το πάστωμα και τη συσκευασία των ψαριών. Οι πηγές αναφέρουν ότι η πόλη επωφελούνταν ιδιαίτερα από την αλιεία της παλαμίδας. Τα ψάρια παστώνονταν, εξάγονταν και πωλούνταν, συχνά σε αρκετά υψηλές τιμές. Επίσης, στις κεντρικές και νότιες ακτές του Ευξείνου Πόντου, οι κέφαλοι ήταν ακόμα ένα ψάρι που η αλιεία του μπορούσε να αποφέρει πολλά έσοδα. Στην οικονομική ευμάρεια της πόλης, η Σινώπη, και ιδιαίτερα η ενδοχώρα της, ήταν ονομαστή για την ποσότητα και την ποιότητα της ξυλείας της. Τα έλατα, τα σφεντάμια και οι βελανιδιές της περιοχής ήταν ονομαστά ως τα πλέον κατάλληλα ξύλα για την κατασκευή

πλοίων. Σύμφωνα με το Θεόφραστο μάλιστα, ήταν πολύ ανώτερα από τα ανάλογα δέντρα που υπήρχαν στις βόρειες ακτές του Ευξείνου Πόντου. Αυτό είχε αποτέλεσμα να αναπτυχθεί ιδιαίτερα η ναυπηγία στην περιοχή, ήδη από τα μέσα του 4ου αι. π.Χ.

Ίσως ο σημαντικότερος Σινωπέας ήταν ο κυνικός φιλόσοφος Διογένης (γεννήθηκε μεταξύ 399 με 404 π.Χ.) με έναν θρύλο μάλιστα να αναφέρει ότι η μέρα γέννησής του ήταν η μέρα που πέθανε ο Σωκράτης (399 π.Χ.). Εκδιώχθηκε από τη Σινώπη και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου μαθήτευσε κοντά στον Αντισθένη (ιδρυτή της κυνικής φιλοσοφίας). Κάνοντας πράξη τη φιλοσοφία του ήταν ολιγαρκής, ζούσε σε ένα πιθάρι κυκλοφορούσε ξυπόλητος και μισόγυμνος και έτρωγε ελάχιστα. Δεν έχει διασωθεί κανένα έργο του αλλά έχουν μείνει στην ιστορία τα αποφθέγματά του. Κυκλοφορούσε στο φως της ημέρας κρατώντας ένα αναμμένο φανάρι, και όταν τον ρωτούσαν γιατί, τους απάνταγε ότι ψάχνει έναν Άνθρωπο, θέλοντας να δείξει με αυτόν τον τρόπο πόσο δύσκολο είναι να βρεις έναν αληθινό άνθρωπο. Πέρασε τη ζωή του μεταξύ Αθήνας και Κορίνθου και πέθανε σύμφωνα με τον Διογένη τον Λαέρτιο στην Κόρινθο την ίδια μέρα που πέθανε ο Αλέξανδρος ο Μέγας στη Βαβυλώνα το 323 π.Χ.

Το άγαλμα του Διογένη στη Σινώπη, δίπλα στα παραθαλάσσια τείχη(φωτ.: Θωμαΐς Κιζιρίδου)

Πηγές:

- Σιδηρόπουλος Κωνσταντίνος , Pontiakka.gr
- Κιζιρίδου Θωμαΐς, 22/04/2021, Pontosnews.gr
- Στεφανίδου Βέρα, 21/03/2005, Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού
- Δ.Κ. , Σύγχρονη σχολική εγκυκλοπαίδεια 215 σελ., Εκδόσεις ΠΙΠΕΡΗ – ΣΩΤΗΡΑ

Πηγές φωτογραφιών:

- Ιωακειμίδου Γιώτα, schooltime.gr
- Κιζιρίδου Θωμαΐς, Pontosnews.gr